

Kuntatalous

2015 ennakko

Toimintojen yhtiöittäminen heikensi kuntien vuosikatetta vuonna 2015

Kuntien yhteenlaskettu vuosikate heikkeni edellisvuodesta 310 miljoonaa euroa eli 14 prosenttia, mihin vaikutti erityisesti myyntituottojen väheneminen 1,1 miljardilla eurolla. Muutoksia selittävät muun muassa vuonna 2014 toteutetut kuntien liiketoimintojen yhtiöittämiset. Tiedot ilmenevät Tilastokeskuksen kuntataloustilastosta, jota varten kerättiin tilinpäätöstietoja kaikilta 317 kunnalta ja kaikilta 146 kuntayhtymältä.

Kuntien ja kuntakonsernien talous 2015, miljoonaa euroa¹⁾

	Kunnat		Kuntakonsernit	
	Yhteensä	Muutos, %	Yhteensä	Muutos, %
Toimintatuotot yhteensä	7 553	-12,7	23 535	-
Toimintakulut yhteensä	36 493	-0,3	49 910	-
Vuosikate	1 912	-14,0	4 520	-
Nettoinvestoinnit ²⁾	2 502	60,1	5 379	-
Lainakanta 31.12.	15 558	5,6	32 786	3,9

1) Ennakko

2) Nettoinvestoinnit = investointimenot - rahoitusosuudet investointimenoihin - pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot

Kuntien ja kuntayhtymien talous

Kuntien yhteenlaskettu toimintakate oli -28,4 miljardia euroa. Se heikkeni edellisvuodesta 1,0 miljardia euroa eli 3,6 prosenttia. Heikkenemiseen vaikutti erityisesti myyntituottojen vähentyminen 1,1 miljardilla eurolla eli 25,1 prosentilla. Toimintakulut laskivat 96 miljoonaa euroa eli 0,3 prosenttia. Toimintakuluista eniten vähenivät aineet, tarvikkeet ja tavarat, joiden kulut laskivat edellisestä vuodesta 552 miljoonaa euroa eli 23 prosenttia. Muutoksia selittävät vuonna 2014 toteutuneet kuntien liiketoimintojen yhtiöittämiset. Kuntien yhtiöitetty toiminta jää kuntien tilinpäätöstietojen ulkopuolelle, mutta sisältyy kuntakonsernien tilinpäätöstietoihin.

Kuntien verorahoitus, joka koostuu verotuloista ja valtionosuuksista, kasvoi 627 miljoonalla eurolla, mikä merkitsi 2,1 prosentin kasvua. Näistä valtionosuudet kasvoivat 37 miljoonaa euroa ja verotulot 590 miljoonaa euroa. Suurimman osan verotulojen kasvusta muodostivat tuloverot, joiden tuoton lisäys oli

341 miljoonaa euroa. Kuntien osuus yhteisöverojen tuotosta kasvoi 177 miljoonaa euroa. Kasvanut verorahoitus ei kuitenkaan kattanut toimintatuottojen laskua ja vuosikate heikkeni 14 prosenttia.

Vuosikate oli negatiivinen 16 kunnalla ja 8 kuntayhtymällä vuonna 2015, kun taas edellisenä vuonna vastaava tilanne oli 11 kunnalla ja 7 kuntayhtymällä. Yhteenlaskettujen tilinpäätösten mukaan vuosikate kattoi poistoista kunnissa 91 prosenttia. Kyseinen tunnusluku heikkeni edellisvuodesta, jolloin vuosikate kattoi poistoista 107 prosenttia. Kuntayhtymien vuosikate kattoi poistoista 137 prosenttia ja se vahvistui edellisvuodesta, jolloin vastaava luku oli 116 prosenttia.

Kuntien yhteenlaskettu lainakanta kasvoi edellisvuodesta 818 miljoonalla eurolla eli 5,6 prosentilla. Kuntien lainakanta asukasta kohden oli 2 835 euroa, kun edellisenä vuonna vastaava luku oli 2 694 euroa. Kuntien omavaraisuusaste eli oman pääoman suhde koko pääomaan oli 60,2 prosenttia. Suhdeluku laski hieman edellisvuodesta, jolloin se oli 61,1 prosenttia. Kuntayhtymien lainakanta kasvoi puolestaan 48 miljoonaa euroa eli 1,6 prosenttia. Kuntayhtymien lainakanta oli vuoden 2015 lopussa 3,0 miljardia euroa.

Vuonna 2015 kuntien nettoinvestoinnit olivat 2,5 miljardia euroa. Kasvua edellisestä vuodesta oli 60,1 prosenttia, mutta summa on edelleen pienempi kuin vuoden 2013 vastaava luku. Kuntayhtymien nettoinvestoinnit vähenivät 4,2 prosenttia ja olivat yhteensä 732 miljoonaa euroa.

Kuntakonsernien talous

Vuonna 2015 kuntakonsernien yhteenlaskettu toimintakate oli -26,3 miljardia euroa eli 2,1 miljardia euroa kuntien yhteenlaskettua toimintakatetta vahvempi. Konsernien vuosikate oli 4,5 miljardia eli 2,6 miljardia kuntien yhteenlaskettua vuosikatetta parempi. Vuosikate ei ollut negatiivinen yhdelläkään kuntakonsernilla.

Kuntakonsernien yhteenlaskettu lainakanta kasvoi 1,2 miljardia euroa eli 3,9 prosenttia. Konsernien lainakanta asukasta kohden oli 5 987 euroa, kun edellisenä vuonna vastaava luku oli 5 775 euroa. Kuntakonsernien nettoinvestoinnit olivat 5,4 miljardia euroa.

Tilasto sisältää 303 kuntakonsernin tiedot. ¹⁾

---

1) Konsernitilinpäätöstiedot puuttuvat Manner-Suomen kunnista Luhangalta. Loput puuttuvat tiedot koskevat Ahvenanmaan kuntia.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Tietoja kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöksistä 2015* ja 2014, miljoonaa euroa.....	4
Liitetaulukko 2. Maakunnittaisia tunnuslukuja 2015*	4

Kuviot

Liitekuviot

Liitekuvio 1. Kuntien investointien omahankintamenot, nettoinvestoinnit ja vuosikate 2005–2015*.....	6
Kuntataloustilaston laatuseloste 2015.....	7

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Tietoja kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöksistä 2015* ja 2014, miljoonaa euroa

	Kunnat			Kuntayhtymät		
	2015	2014	Muutos, %	2015	2014	Muutos, %
Toimintatuotot yhteensä	7 553	8 656	-12,7	13 057	12 876	1,4
Myyntituotot	3 246	4 332	-25,1	12 207	12 050	1,3
Maksutuotot	1 776	1 727	2,8	481	459	4,9
Tuet ja avustukset	814	834	-2,4	194	214	-9,3
Muut toimintatuotot	1 717	1 762	-2,6	175	152	15,2
Toimintakulut yhteensä	36 493	36 589	-0,3	12 190	12 124	0,5
Henkilöstökulut yhteensä	14 702	14 859	-1,1	6 308	6 349	-0,6
Palvelujen ostot	16 448	16 028	2,6	3 686	3 612	2,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 853	2 406	-23,0	1 590	1 569	1,3
Avustukset	2 502	2 290	9,3	179	168	6,9
Muut toimintakulut	988	1 007	-1,9	427	426	0,3
Toimintakate	-28 431	-27 432	3,6	873	760	14,8
Verotulot yhteensä	21 768	21 178	2,8			
Kunnan tulovero	18 536	18 195	1,9			
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 647	1 470	12,0			
Muut verotulot (sis. kiinteistöverotulot)	1 585	1 513	4,8			
Valtionosuudet	8 233	8 196	0,5			
Rahoitustuotot ja -kulut	341	280	22,0	-87	-108	-19,1
Vuosikate	1 912	2 222	-14,0	785	652	20,4
Poistot ja arvonalentumiset	2 092	2 077	0,7	573	562	1,9
Nettoinvestoinnit	2 502	1 563	60,1	732	764	-4,2
Rahavarat 31.12.	4 149	4 337	-4,3	971	968	0,3
Lainakanta 31.12.	15 558	14 740	5,6	3 047	2 999	1,6

*Ennakkotieto

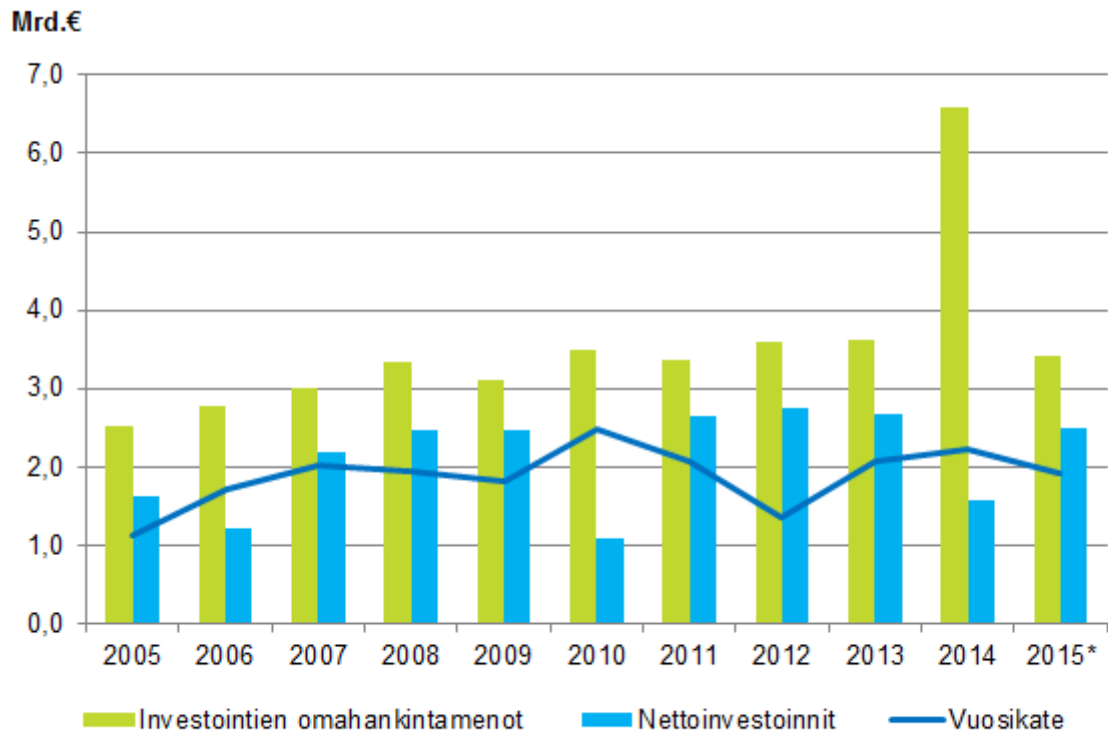
Liitetaulukko 2. Maakunnittaisia tunnuslukuja 2015*

	Kuntien vuosikate, euroa per asukas		Kuntien lainakanta, euroa per asukas		Kuntakonsernien lainakanta, euroa per asukas	
	2015	Muutos, %	2015	Muutos, %	2015	Muutos, %
Koko maa	348	-14,2	2 835	5,2	5 987	3,7
Uusimaa	427	-17,9	2 824	6,7	7 414	6,2
Varsinais-Suomi	309	21,0	2 600	5,6	4 885	0,4
Satakunta	253	-31,4	1 875	5,1	3 847	9,1
Kanta-Häme	322	7,4	2 952	4,3	4 829	0,3
Pirkanmaa	325	1,4	2 201	8,0	4 396	-0,3
Päijät-Häme	286	-36,7	4 652	10,1	6 412	5,0
Kymenlaakso	227	28,2	3 433	9,0	6 404	2,5
Etelä-Karjala	370	-2,4	2 572	4,0	6 174	3,6
Etelä-Savo	265	-22,1	3 064	5,3	6 152	1,8
Pohjois-Savo	349	-6,8	2 639	-0,1	6 859	3,3

	Kuntien vuosikate, euroa per asukas		Kuntien lainakanta, euroa per asukas		Kuntakonsernien lainakanta, euroa per asukas	
	2015	Muutos, %	2015	Muutos, %	2015	Muutos, %
Pohjois-Karjala	446	-3,9	1 926	-1,1	4 336	3,8
Keski-Suomi	369	0,0	3 053	2,3	6 541	0,0
Etelä-Pohjanmaa	246	17,2	3 275	9,3	6 070	4,9
Pohjanmaa	233	-66,9	2 888	1,9	5 321	0,8
Keski-Pohjanmaa	258	-53,0	4 834	-8,5	9 071	5,7
Pohjois-Pohjanmaa	403	3,3	3 298	2,3	4 873	0,5
Kainuu	300	-41,9	2 392	13,0	5 703	0,6
Lappi	193	-17,5	2 574	9,1	4 730	6,6
Ahvenanmaa	592	-36,3	1 867	-14,3	5 203	-13,1
*Ennakkotieto						

Liitekuviot

Liitekuvio 1. Kuntien investointien omahankintamenot, nettoinvestoinnit ja vuosikate 2005–2015*

*) Vuoden 2015 tiedot ovat ennakkollisia. Investointien omahankintamenot ovat investointimenojen ja rahoitusosuuksien erotus. Nettoinvestoinnit ovat investointien omahankintamenojen ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulojen erotus.

Kuntataloustilaston laatuseroste 2015

1. Tilastotietojen relevanssi

Kuntataloustilasto sisältää tietoja kuntien ja kuntayhtymien käyttötaloudesta, investoinneista, taseista ja toiminnasta.

Tilaston tietoja käytetään kuntien ja kuntayhtymien talouden seurantaan, kansantalouden tilinpidon ja rahoitustilinpidon laadintaan, kuntien ja kuntayhtymien valtionosuuksien ja muun valtionrahoituksen määrittämiseen sekä mm. Euroopan unionille tehtäviin selvityksiin.

Tilastokeskus kerää pääosan tiedoista suoraan kunnilta ja kuntayhtymiltä. Ahvenanmaan kuntien ja kuntayhtymien tiedot kerää ja käsittelee Ålands statistik- och utredningsbyrå.

Keskeisiä ohjeita ja luokituksia tilaston kannalta ovat kirjanpitolautakunnan kuntajaoston kunnille ja kuntayhtymille antamat yleisohjeet ja lausunnot, JHS-tililuettelomalli kunnille ja kuntayhtymille, Tilastokeskuksen kuntataloustilaston ohjeet sekä Tilastokeskuksen sektoriluokitus.

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeet ja lausunnot ovat saatavissa Suomen Kuntaliiton internetsivuilta osoitteesta www.kunnat.net. Tilastokeskuksen tilasto-ohjeet löytyvät osoitteesta <http://stat.fi/keruu/kuta/ohjeet.html>.

2. Tietojen tarkkuus ja luotettavuus

Kuntataloustilasto on kaikki Suomen kunnat ja kuntayhtymät käsittävä kokonaistutkimus. Tilaston perusaineistona ovat kuntien ja kuntayhtymien Tilastokeskukselle raportoimat tiedot niiden tilinpäätöslaskelmista, konsernitilinpäätöslaskelmista, käyttötalouden toimintakuluista ja -tuotoista tehtävittäin sekä investointimenoista ja -tuloista tehtävittäin. Lisäksi tilastoa varten kerätään myös liikelaitosten erillistilinpäätöslaskelmat sekä tietoja kuntien ja kuntayhtymien opetus- ja kulttuuripalvelujen toiminnasta.

Tilastokeskus kerää tilaston perustiedot kunnilta ja kuntayhtymiltä internetlomakkeella.

Tiedot kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelmista, rahoituslaskelmista, taseista, konsernitilinpäätöslaskelmista ja liikelaitosten tilinpäätöslaskelmista kerätään kirjanpitolautakunnan kuntajaoston kunnille ja kuntayhtymille antamia sitovia tilinpäätöskaavoja noudattaen. Näiden tietojen luotettavuus on hyvä.

Kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelmista, rahoituslaskelmista ja taseista sekä konsernitilinpäätöslaskelmista julkaistaan ennakkotietoja tilastovuotta seuraavan vuoden kesäkuussa. Nämä tiedot poikkeavat yleensä varsin vähän vuoden lopulla julkaistavista lopullisista tiedoista.

Tilastoa varten kerätään myös tietoja kuntien ja kuntayhtymien toimintakulujen ja -tuottojen jakautumisesta tehtävittäin. Tehtäväkohtaiset tiedot kerätään kulu- ja tuottolajeittain eriteltyinä. Käytetty kulu- ja tuottolajiluokitus vastaa kuntien kirjanpidossa käytettyä luokitusta, joka taas perustuu kirjanpitolakiin ja JHS-tililuetteloon. Tältä osin tietojen luotettavuus on hyvä. Tehtäväluokitus perustuu Tilastokeskuksen antamaan ohjeeseen. Koska kuntien ja kuntayhtymien kirjanpidossaan käyttämä tehtäväluokitus riippuu niiden organisaatorakenteista, jotka eivät välttämättä noudata tilastoluokitusta, joutuvat tiedonantajat tilastoa varten yhdistelemään ja jakamaan kirjanpitonsa kustannuspaikkoja ja tulosyksiköitä. Tätä on usein mahdoton tehdä niin, että lopputulos täydellisesti noudattaisi tehtäväluokitusohjetta. Tästä syystä tehtäväluokittaisten tietojen luotettavuus on selvästi huonompi kuin meno- ja tulolajeittaisten tietojen.

Tiedot kuntien ja kuntayhtymien investointimenoista ja -tuloista kerätään hyödyketyypeittäin samankaltaisella tehtäväluokituksella kuin tiedot tehtäväkohtaisista toimintakuluista ja -tuotoista. Hyödyketyypiluokitus on yhteensopiva kirjanpitolautakunnan kuntajaoston tase- ja rahoituslaskelmasuosituksen kanssa. Tältä osin luotettavuus on hyvä. Sen sijaan investointimenojen ja -tulojen jakaminen tehtäväluokkiin on usein vaikeaa varsinkin silloin, kun investointi palvelee useita tehtäväluokkia.

3. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tilastointiajanjakso on kalenterivuosi. Tiedot kuntien ja kuntayhtymien varoista ja veloista ovat tilastovuoden viimeiseltä päivältä.

Ennakkotiedot kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöslaskelmista, konsernitilinpäätöslaskelmista ja liikelaitostilinpäätöslaskelmista valmistuvat tilastovuotta seuraavan vuoden kesäkuun alkupuolella. Kuntataloustilaston lopulliset tiedot julkaistaan tilastovuotta seuraavan vuoden marraskuussa.

4. Tilastojen vertailukelpoisuus

Kuntataloustilaston mukaiset tiedot julkaistaan ensimmäisen kerran vuonna 2016 vuoden 2015 tiedoista. Aiempaan kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilastoon verrattuna tiedot ovat täysin vertailukelpoisia vain kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöslaskelmien osalta. Tilastokeskus julkaisee kuntien ja kuntayhtymien konsernitilinpäätöslaskelmat kokonaisuudessaan. Aiemmassa kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilaston tiedonkeruussa on kerätty kuntien ja kuntayhtymien konsernitaseet, mutta ei konsernin tuloslaskelmia eikä konsernin rahoituslaskelmia.

Verrattaessa tehtäväluokittaisia kulu-, tuotto- ja investointitietoja kuntien/kuntayhtymien kesken on otettava huomioon, että kulujen ja tuottojen tehtäväluokittajako ei perustu sitoviin määräyksiin vaan Tilastokeskuksen tilastoluokitukseen. Koska tehtäväluokittaisia tietoja ei useinkaan saada suoraan kirjanpidosta vaan jako joudutaan tekemään kirjanpidon mukaisia tulosalueita ja -yksiköitä yhdistelemällä ja jakamalla, eivät tehtävittäiset tiedot välttämättä ole täysin vertailukelpoisia kuntien/kuntayhtymien kesken. Kuntien/kuntayhtymien välisissä vertailuissa tehtäväkohtaiset nettokustannukset ovat vertailukelpoisempia kuin bruttokustannukset, koska bruttokustannusten vertailukelpoisuutta heikentävät erilaiset kuntien/kuntayhtymien yhteistyömallit.

Osakeyhtiö-, yhdistys- tai säätiömuodossa harjoitetun toiminnan menot, tulot, varat ja velat eivät sisälly kunnan/kuntayhtymän tilinpäätökseen, koska ne ovat itsenäisiä oikeushenkilöitä. Kunnan/kuntayhtymän konsernitase sisältää myös tytäryhteisöjen varat ja velat.

Eri vuosien välisissä vertailuissa on otettava huomioon yleiset vertailtavuuteen vaikuttavat tekijät, kuten kirjanpidossa, valtiosuusjärjestelmässä ja kuntien toiminnan organisoinnissa tapahtuneet muutokset.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Kuntataloustilasto on SVT-tilasto. Tilastossa julkistetaan kuntien tilinpäätös-, konsernitilinpäätös- ja käyttötaloustietoja koko maan tasolla sekä Manner-Suomi- ja maakuntatasolla. Kuntayhtymien osalta tilastossa julkistetaan vastaavat tiedot kuntayhtymät yhteensä -tasolla.

Kuntien ja kuntayhtymien Tilastokeskukselle raportoimat tiedot kuntataloustiedonkeruissa ovat saatavilla maksuttomassa palvelussa osoitteessa: <http://stat.fi/tup/alue/kuntien-raportoimat-tiedot.html>. Tämä palvelu sisältää kunta- ja kuntayhtymäkohtaiset tiedot, joita ei julkisteta tilaston yhteydessä eivätkä ne siten ole osa SVT-tilastoa.

Tilastoaineistosta tehdään seuraavat tilastojulkistukset:

Ennakkotiedot kuntien ja kuntayhtymien ulkoisista tilinpäätöslaskelmista ja konsernitilinpäätöslaskelmista julkaistaan tilaston kotisivulla tilastovuotta seuraavan vuoden kesäkuun alkupuolella.

Kuntataloustilaston lopulliset tiedot julkaistaan tilaston kotisivulla tilastovuotta seuraavan vuoden marraskuun alkupuolella.

Kuntataloustilastoaineistojen tiedot ovat julkisia, ja aineistosta on mahdollista saada tietoja ja selvityksiä tietopalveluna. Tietopalvelua hoitaa Tilastokeskuksen julkinen talous ja sektoritilinpito -vastuualue.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Katso kohta 4. edellä.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Katso kohta 5. edellä.

Lisätietoja

Atte Virtanen 029 551 3685

Karen Asplund 029 551 3611

Vastaava tilastojohtaja:
Ville Vertanen

kuntatalous@tilastokeskus.fi

<http://tilastokeskus.fi/til/kta/index.html>

Lähde: Kuntataloustilasto 2015, ennakkolliset tilinpäätöstiedot. Tilastokeskus.

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 2343-4147 (pdf)